

Najaaraq Møller
Medlem af Inatsisartut, Siumut

Besvarelse af § 37 spørgsmål nr.036/2024 - vedrørende ordblindetest

22-02-2024
Sagsnr. 2024 - 1966
Akt nr. 23894899

Kære Najaaraq Møller,

Postboks 1029
3900 Nuuk
Tlf: +299 34 50 00
Email: ikin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Tak for dine spørgsmål i henhold til Inatsisartuts forretningsorden. Du kan læse mine svar herunder.

Spørgsmål 1: Har Naalakkersuisut kendskab til om der er igangsat et projekt om at lave en grønlandssproget ordblindetest?

Svar: Naalakkersuisut har på nuværende tidspunkt ikke kendskab til, om der bliver lavet en ordblindetest.

På Inatsisartuts efterårssamling i 2021 blev det vedtaget, at der skulle ske en belysning af mulighederne for at udarbejde en grønlandsk-sproget ordblindetest (EM 2021/73). Dette arbejde skulle implementeres i arbejdet med en national handlingsplan for at afhjælpe ordblindhed og læse- og skrivevanskeligheder blandt børn, unge og voksne (EM 2021/29). Arbejdet med handlingsplanen er forankret i Uddannelsesstyrelsen.

I efteråret 2023 blev Uddannelsesstyrelsens udkast til kommissorium godkendt af Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke samt af en styregruppe. Arbejdet blev igangsat bl.a. ved at oprette projektgrupper. Belysningen af mulighederne for at udarbejde en ordblindetest vil vise omfanget af dette arbejde, varigheden af testudviklingen, forslag til hvem der kan udføre en test og forslag til hvornår testen kan tages i brug og implementeres, samt de økonomiske konsekvenser for dette arbejde.

a. Hvis ja, hvornår er testen klar til brug?

Svar: Uddannelsesstyrelsen forventer, at den nationale handlingsplan med anbefalinger kan fremlægges til politisk beslutning i slutningen af 2024.

Ved sambehandlingen af EM2021/29, 47 og 73 blev der fra politisk hold ikke fastsat en dato for færdiggørelse af den nationale handlingsplan.

Handlingsplanen vil indeholde forslag til tids- og implementeringsplan frem mod en ordblindetest, såfremt det besluttes, at en sådan test skal udvikles. Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke fremhæver i betænkningen til EM2021/29, 47 og 73, at

selvom det haster med at udvikle en ordblindetest, så er det mere vigtigt at udvikle en test på grundlag af veldokumenteret faglig viden og et grundigt arbejde.

b. Hvordan laves testen?

Svar: Der findes ikke en international ordblindetest, som gælder for alle, og der findes ikke specifikke regler for testudvikling. De enkelte lande fastsætter selv ud fra landets sprog og skriftsprog, hvilke kriterier som skal gælde for ordblindhed. Disse kriterier kan tage udgangspunkt i skrive- og læseundersøgelser, gældende læse- og skrivenormer og de observerede skrive- og læsevanskeligheder. Det er blandt andet sådanne faktorer, der tages hensyn til under en testudvikling.

i. Bliver testen lavet helt fra bunden af? Eller er det en allerede eksisterende test, som bliver oversat til grønlandsk?

Svar: Af hensyn til validiteten af en ordblindetest er direkte oversættelse af en ordblindetest fra et andet sprog ikke hensigtsmæssig. Dette skyldes de store sprogforskelle der kan være fra sprog til sprog.

Såfremt det besluttes, at der skal udvikles en grønlandsk-sproget ordblindetest, vil den blive udviklet fra bunden af.

ii. Hvis testen bliver lavet helt fra bunden af, hvad er så årsagen/forklaringen til dette arbejde?

Svar: Ordblinde har vanskeligheder med at identificere sproglyde. Indlæringsvanskeligheder af sproglyde findes i skriftsprogets grundbestanddele. Derfor kan man ikke direkte benytte ordblindetest fra andre sprog og skriftsprog. For eksempel er det danske sprog ikke lydret, dvs. mange lyde er stumme i talesproget, og kommer først frem i skriftsproget, f.eks. (h)vad. Det grønlandske skriftsprog er lydret, det vil sige at tale- og skriftsprog i høj grad følges ad. Derimod kan grønlandske ord blive meget lange, og det er disse lange ord, som især skaber vanskeligheder for personer med læse- og skrivevanskeligheder. Derfor kan f.eks. dansksprogede og grønlandsksprogede have forskellige læsevanskeligheder.

For at opnå test-validitet (f.eks. ved udvikling af ordblindetest) benyttes videnskabelige metoder. Herunder eksempelvis:

- Målgruppen defineres, f.eks. personer med modersmål, som har modtaget normal læse- og skriveundervisning.
- Testens indhold form og sværhedsgrad fastlægges.
- Undersøgelse af de enkelte ord som indgår i testen, med henblik på at undersøge, hvorvidt ordene måler det ønskede.
- Statistisk sikkerhed for at testens indhold er sammenhængende og valid.

Under denne proces foretages flere afprøvninger af testen. Som et af de sidste led i udviklingen af en ordblindetest foretages undersøgelser med henblik på at skabe læsenormer for kommende brugere af testen. Undersøgelsesresultater benyttes til at fastsætte grænseværdier, som skal fastslå, hvorvidt en person er ordblind eller ej.

c. Hvem vil kunne udføre testen?

Svar: Dette vil være afhængig af de anbefalinger, som den nationale handlingsplan kommer med. Sædvanligvis er det uddannede læsevejledere, som udfører en ordblindetest.

d. Hvad er planer for at sprede testen til hele landet?

Svar: Anbefalingerne i den nationale handlingsplan for at afhjælpe ordblindhed og læse- og skrivevanskeligheder blandt børn, unge og voksne skal omfatte hele landet. Dette omfatter også belsningen af mulighederne for at udvikle en grønlandssproget ordblindetest.

e. Hvis ikke man arbejder på udvikling af testen, hvad er så grunden til at man ikke gør det?

Svar: I Grønland er der meget begrænset viden om læsefærdigheder, og især om ordblindhed. Der er ingen specialuddannede fagfolk, fx. forskere og rådgivere indenfor læsning. Desuden er data om læse- og skrivefærdigheder, som kan være med til at danne grundlag for udvikling af en ordblindetest, meget begrænsede. Videre er der endnu ikke afsat bevillinger til at igangsætte undersøgelser og udvikling på området.

Endvidere vil udvikling af en ordblindetest kræve en afklaring af, hvad testen skal anvendes til, og hvad resultatet for det enkelte barn, unge eller voksne skal bruges til. Dette er på nuværende tidspunkt ikke afklaret i forhold til en grønlandssproget ordblindetest.

Spørgsmål 2: Kan Naalakkersuisut fortælle om, hvor langt man er kommet med screeningsværktøjet til 1.-3. klasselever i folkeskolen? Og hvad er planerne for fremtiden?

Svar: I slutningen af 2020 blev screeningsværktøjer til tidlig identificering af elever i risiko for ordblindhed lanceret. I foråret 2023 påbegyndte Uddannelsesstyrelsen implementering af screeningsværktøjerne over hele landet. Implementeringen færdiggøres i løbet af 2024. I forbindelse med implementeringen har 147 fagpersoner, herunder grønlandsklærere på yngstetrinnet, trinledere, fagvejledere, læsevejledere og vejledere på førskoleområdet og specialundervisning, samt medarbejdere ved MISI deltaget ved Uddannelsesstyrelsens kurser.

Den videre implementering af screeningsmaterialerne vil blive overdraget til kommunerne.

Spørgsmål 3: Hvor mange midler har man brugt indtil nu til at lave ordblindetesten?

Svar: Naalakkersuisut kan ikke besvare dette spørgsmål, eftersom der ikke er udviklet en ordblindetest, og på nuværende tidspunkt er der ikke afsat midler til udvikling af en sådan test. Hvis der kommer en anbefaling til udvikling af en test, vil projektgruppernes undersøgelser afdække omfanget af nødvendige bevillinger til dette arbejde. Belsningen af mulighederne for at udarbejde en ordblindetest, som skal indgå i den nationale

handlingsplan, skal blandt andet indbefatte de økonomiske konsekvenser, som er forbundet med udviklingen af en sådan test.

Spørgsmål 4: Hvad er de samlede udgifter til at lave en grønlandsk ordblinde- test?

Svar: Se svar til spørgsmål 3.

Uddannelsesstyrelsen anslår på nuværende tidspunkt, at hvis der skal udvikles en ordblindetest over en treårig periode, vil det mindst beløbe sig til 10 mio. kroner til faglige rådgivere, medarbejdere, afprøvninger, udarbejdelse af vejledninger samt implementering. Heri er ikke medregnet videreuddannelser for relevante fagpersoner og testudformning, eksempelvis i forbindelse med en digital test.

Spørgsmål 5: Laves der en værktøjskasse med henblik på sikring af trivsel og læring i folkeskolen?

Svar: Uddannelsesstyrelsen har planer om at udarbejde et digitalt katalog til elever med særlige behov. Kataloget kommer til at indeholde hjælpeværktøjer, således at underviseren bliver i stand til selv at udvikle IT-værktøjer med tilpasset indhold til de enkelte elever. IT-værktøjerne vil være tilpasset de enkelte elever med særlige behov. Når kataloget er færdigt, vil det blive publiceret på Uddannelsesstyrelsens hjemmeside, iserasuaat.gl.

I Naalakkersuisuts Holdbarheds- og Vækstplan II indgår målsætninger og initiativer for folkeskolen, og disse vil blive præciseret i Naalakkersuisuts kommende uddannelsesstrategi. I denne forbindelse forventes det, at der bl.a. bliver sat fokus på større trivsel i folkeskolen.

a. Hvis ikke, er man så igang med at lave det? Eller er der planer for det?

Svar: Se svar til spørgsmål 5.

b. Hvor meget koster det?

Svar: De økonomiske konsekvenser herfor er endnu ikke beregnet.

c. Hvis der er igangsat et projekt, har man så afholdt kurser for lærerne?

Svar: Se svar til spørgsmål 5.

Venlig hilsen

Aqqaluaq B. Egede